

ACTIVIDADES OS GALOS

A excepcional situación que vivimos neste 2020 fai que ollemos con maior nostalgia os eventos e encontros nos que, á hora de escribir este artigo, pouca confianza temos en que se poidan repetir nos próximos meses. Como con outras moitas cousas, o confinamento fixo pór en valor máis, se cabe, a fortuna que temos de poder reunirmos compañeiros coa mesma afección á navegación e ás embarcacións tradicionais, compartindo anécdotas, venturas e desventuras das travesías, corrobilas e cantigas. Non queda outra que animarse mutuamente e coller folgos para cando poidamos facelo, momento para o que xa queda menos.

De calquera xeito, botar a vista atrás axuda a levar mellor estes días, e sorprende a cantidade de eventos nos que, dunha forma ou outra, acabamos mergullados e que tentaremos resumir neste artigo.

XIV Encontro Galego de Embarcacións Tradicionais na Guarda (11-14 de xullo do 2019)

Preto de trinta millas náuticas son as que separan o porto de Bueu e o espigón que consegue amansar as augas da costa guardesa. Mais non é tanto a distancia o que preocupa, pois á hora de velear ben sabemos que as nosas rutas dificilmente van ir dereitas, pois trátase do gran tramo a mar aberto e do bravo que este se pode poñer, e máis tendo en conta que gran parte dos nosos barcos están máis ben pensados para navegar dentro da ría. Contodo, alá fomos. A travesía organizouse para a fin de semana anterior ao propio encontro.

Pola nosa parte, saímos de Bueu no bote xeiteiro que leva o nome da asociación, Os Galos, a remolque do *Ave de Paso*, que por enésima vez ofreceunos a súa axuda, co *Jordeiro* como bote auxiliar. Á altura de Ons agardamos polo convoi procedente de Muros que xa se xuntara con barcos arousáns alá por Sálvora. Con rumbo sur, recalamos nas Cíes fondeando na praia de Rodas, onde fixemos noite. Na mañanciña do domingo día 7 de xullo, ao conxunto das embarcacións déusenos por exhibirnos por diante das illas para a gravación dun vídeo, antes de emprender a marcha cara A Guarda, a onde chegaríamos preto das cinco, pasando o espigón a remos. Cara o final do día, a volta foi en autobús.

O encontro comezaría o xoves seguinte, día no que tería lugar un dos momentos máis emotivos, sen dúbida, coa izada das velas de toda a comitiva. O xúbilo de vivir este momento tan só debeu superado pola bonita estampa que se formou dende a distancia cos trapos enchendo o corazón da vila guardesa. Polo demais, a fin de semana completouse entre pequenas navegacións, concertos e unha rica programación de actividades.

XXIII Encontro Embarcacións Trad. de Bueu

A finais de xullo acaecería o noso propio encontro. Como cada ano, tivemos a sorte de facer unha destas xuntanzas na nosa vila, entre o 24 e o 28, e ver o noso porto cheo de barcos de madeira.

O venres, xunto coa chegada das primeiras embarcacións, fixemos un obradoiro de iniciación á navegación tradicional, froito do noso compromiso coa divulgación e o achegamento deste mundo, sempre coa esperanza de conseguir novos adeptos e de, valéndonos dunha expresión do contexto que vivimos, contaxiar as nosas ganas de navegar. O día completouse cunha charla no Museo Massó a cargo do CEMMA (Coordinadora para o Estudo dos Mamíferos Mariños), que nos puxo ao día dos problemas actuais de golfinhos, arroaces, caldeiróns, cachalotes e lobos mariños, cando se desorientan ou varan, ademais de lembrarnos a normativa para respectar a estes seres. Con todo, os amantes da vela estamos de sorte, posto que navegar en silencio é o mellor para eles.

Cando o sol deixou de picar na tardiña do sábado tivo lugar unha demostración de pesca artesanal coa arte da rapeta na da Banda do Río. Contamos cuns enérxicos colaboradores no areal que en ningunha das dúas largadas perderon a fe, aínda que quedaron algo tristes cando devolvemos as capturas ao mar. O encontro chegaría a súa fin o domingo, coa derradeira navegación de despedida pola ría.

XXIV Concentración de Embarcacións Tradicionais de Combarro

Cara finais de agosto puxemos proa a Combarro para a XXIV Concentración de Embarcacións Tradicionais, a cal moi acertadamente coincide co festival Armadiña Rock, o que provoca unha verdadeira efervescencia na pequena vila pontevedresa. Se ben a fin de semana podería resumirse en navegar e festa para cadanseu día, é nos pequenos detalles onde están a diferencias... e non foron poucos.

De primeiro prato, a néboa acompañou ás embarcacións o venres, de tal xeito que a intuición foi a principal guía dos que decidiron asistir dende o primeiro día. No noso caso, divisamos Combarro cando estabamos a escasos cen metros do porto. A isto engádeselle algunha trasluchada sobrevida cos refachos que habitualmente se forman a rente da illa de Tambo, que ademais dalgún susto, levouse por diante unha das varas de portar dos nosos barcos. Unha vez en terra, o Club Mariño A Reiboa facilitounos o amarre e deunos un inmejorable trato, feito polo que aproveitamos estas liñas para agradecerlle tanto a eles coma ao propio Concello de Combarro as deferencias recibidas.

Se o venres asistíramos co bote polbeiro Vila de Bueu e o xa citado xeiteiro *Os Galos*, o sábado únironse á nosa comitiva a traíña *Pescadoira* e mais o *Ave de Paso*. Coma se estivese preparado, á hora da Regata da Pamplina a vela, levantouse un fresco noroeste que fixo desta un gozo. Os barcos contábanse en decenas, mesturándose aqueles con maior espírito competitivo e aqueles outros que decidiron ir máis tranquilamente observando dende fóra a aqueles. Non houbo tanta sorte o domingo para a volta, posto que o aire decidiu pararse en calma podre, sendo remolcados nalgúns dos tramos.

XI Regata do Sepelo, Portonovo

O 31 de agosto tivo lugar unha nova edición deste evento ao outro lado da ría. Debido ao forte vento que a ese día acompañou, a organización decretou que todos os competidores deberían de levar un rizo como mínimo; en todo caso, nós acudimos como observadores (e tamén gardando parte da vela), posto que a regata está pensada para participaren unicamente dornas.

Pola nosa parte, fomos uns privilexiados espectadores en primeira liña, a bordo do *Vila de Bueu* e acompañados unha vez máis polo *Ave de Paso*, co que disputamos a nosa carreira particular, co descanso de rigor na taberna en terra.

Poñendo a punto o *Rebello*

Cando chega a hora de escribir este artigo e pararse a pensar nos momentos máis destacados, inevitablemente damos cos encontros, tan curtos e intensos, que centran especialmente a época estival. Con todo, non podemos deixar de lado o cotiá, é dicir, todo aquilo que acontece no noso pequeno recuncho na antiga cetárea de Pescadoira durante a gran parte do ano, onde reparamos os barcos e poñemos todo a punto para disfrutar naqueles.

Este ano centrou a nosa actividade o *Rebello*, un bote polbeiro moi semellante ao noso *Lagoas* (de feito, dita similitude fai que, hai uns anos, xa nesta revista nos tivésemos referido a eles como xemelgos), e cuxa historia comezou no Centro de Formación “A Aixola” de Marín a comezos da década dos noventa, de onde foi parar xunto cos compañeiros da Asociación Cultural Dorna da Illa de Arousa.

Anos despois foi cedido aos Galos e, coma un tira-vira, regresou á Arousa e tornou a Bueu recentemente. Neste inverno as tarefas centráronse en retiralrle a pintura e refacerlle algunhas partes danadas co paso dos anos... e nisto pillounos a epidemia.

Co fin do confinamento retomamos estas actividades, subindo o *Lagoas* en canto puidemos. Quen sabe, a casualidade igual quere que os xemelgos volvan ao mar xuntos outra vez, como daquela. Ademais, desta volta, deixando a madeira vista, lucindo unha estética moi semellante.

Así, aínda que a COVID nos poida privar por un tempo de compartir grandes e inesquecibles momentos coas xentes que desfrutamos deste gran patrimonio herdado que son as embarcacións tradicionais, non poderá quitarnos as aventuras esporádicas de pequenas e discretas rutas, de gozar de velear sen preocuparse polo reloxo ou de idear futuras xuntanzas, en canto nos sexa posible. Dende aquí mandamos unha mensaxe de ánimo a todos os tripulantes e avisámoslle de que collan folgos, pois máis pronto que tarde habémonos atopar. Boa proa!

Non podemos rematar estas liñas sen lamentar o pasamento de Staffan Mörling, o sueco de Ons, figura sen a cal as embarcacións tradicionais moi probablemente non serían valoradas como se merecen, nin sequera por nós mesmos. Por desgraza, a situación que vivimos arrebatounos de brindarlle unha homenaxe digna, mais non apaga a tristeza nin o sentimento de compromiso de facerlla nun futuro.

A Staffan Mörling, fillo adoptivo de Bueu, gran amante das embarcacións tradicionais e da Illa de Ons.

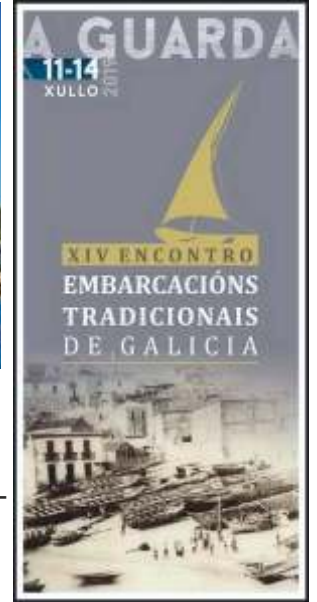
Quédanos o seu legado. Agradecidxs sempre.

O noso máis sentido pésame para Josefa, familia e achegados.

DEP

ACTIVIDADES OS GALOS

Entre as candidaturas presentadas para a celebración deste Encontro, foi elixida a presentada pola “Asociación Piueiro” da Guarda, un colectivo aínda recente que naceu o 21 de outubro de 2017 despois dun tempo de maduración da idea de recuperación e posta en valor da memoria histórica e tradición mariñeira da localidade.

Nesta elección de *Piueiro* non cabe dúbida que influíu o seu concepto de proxecto cultural multidisciplinar aberto pois na súa fundación xa integraran representantes de colectivos como Orpagu (Organización de Palangreiros Guardeses), ANABAM (Asociación Naturalista do Baixo Miño), Confraría de Pescadores Santa Tecla coa que comparten local, Proyecto Socheo (Patrimonio audiovisual da Guarda e Baixo Miño), Infomaxe (Asociación da Fotografía e da Imaxe) e veciños a nivel individual.

Neste curto espazo de tempo e de cara á organización do Encontro tamén contarían co apoio do

IEM (Instituto de Estudos Miñoranos), do Concello da Guarda, Confraría, Portos de Galicia e loxicamente de Culturgal dándolle á convocatoria desta ano un certo aire institucional.

Esta presenza é de agradecer polos colectivos de embarcacións tradicionais xa que tras dos seus encontros agáchase a promoción da cultural local, a recuperación da tradición mariñeira e de embarcacións antigas que veñen supoñer hoxe un gran elemento de atracción turística.

Falabamos da representación institucional pois na abertura deste XIV Encontro, ademais dos presidentes de Culturmar, Manuel García Sendón e de Piueiro, Joaquín Cadilla, tamén se deron cita a conselleira do Mar, Rosa Quintana, os membros da Deputación, deputados Carlos López Font, Ana

Tripulación de "Os Galos" na Guarda

Laura Iglesias e Iria Lamas, así como á directora xeral de Patrimonio, María del Carmen Martínez.

Desde estas páxinas queremos darlle os parabéns aos compañeiros de *Piueiro* polo éxito da cita, non só en canto á asistencia institucional, senón por conformar un atractivo programa de catro días con máis dunha ducia de exposicións, feira de artesanato, visitas guiadas, presentacións de publicacións, obradoiros, actuacións musicais... Cabe resaltar, asemade, a gran concorrencia de máis de oitenta embarcacións das nosas rías, tanto do norte como do sur e de lugares máis lonxanos como Lisboa, País Vasco Cataluña ou Irlanda que converteron o porto da Guarda non só nun espazo multicultural mariñeiro senón tamén de continuación do programa de Culturmar "O mar para tod@s".

Unha das embarcacións dos Galos na Guarda

Este proxecto de inclusión que tivo en Muros os seus inicios, vén practicándose desde 2013 en todos os Encontros e nesta ocasión na Guarda, propiciou que unhas 80 persoas con discapacidade pudesen disfrutar do seu bautizo de mar.

Maqueta dun antigo volanteiro

O volanteiro da Guarda

Nesta breve reseña sobre o XIV Encontro non podemos deixar sen mencionar outro gran esforzo colectivo como foi a recuperación e botadura dun volanteiro de trece metros de eslora, embarcación emblemática da Guarda xunto coa gamela e sobre todo a novidosa involucración de empresas, colectivos e persoas que contribuíron a financiarla por pezas con aportacións de entre 2.000 e 120 euros.

Contodo, se celebramos a recuperación desta embarcación desaparecida a comezos do século XX, tamén debemos dar conta de que os astelleiros do Minxos, *Astilleiros El Pasaje, S. L.*, ubicados desde antigo na Pasaxe en Camposancos, deixaron constancia de que como vén acontecendo noutros lugares de Galicia, este sería o último barco que saíría das suas gradas.

Ademáis deste volanteiro "Piu-eiro" tamén recibiron o seu bautizo de mar as dornas "A Surfeira" de Portonovo e "A Lagarta" de Sada xunto co choupán "O Brincadeiro" de Agüete, que se suman ás numerosas embarcacións tradicionais restauradas ou recuperadas.

Construción, traslado e botadura do volanteiro